

Sygn. akt IV CSK 684/18

POSTANOWIENIE

Dnia 26 września 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Karol Weitz

w sprawie z powództwa M. R.
przeciwko Skarbowi Państwa - Zakładowi Karnemu w K.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 26 września 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 7 czerwca 2018 r., sygn. akt I ACa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od powoda na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii
Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 240 zł (dwieście
czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być wobec tego osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W niniejszej sprawie nie zachodzą przesłanki przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 7 czerwca 2018 r. Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na wystąpienie istotnego zagadnienia prawnego wymagającego wyjaśnienia dopuszczalności przyjmowania za własne przez sąd II instancji ustaleń faktycznych sądu I instancji w sytuacji zgłoszenia w apelacji zarzutu sprzeczności ustaleń faktycznych, oraz czy w związku z tym wynikający z art. 378 § 1 k.p.c. nakaz rozważenia zarzutów apelacji nie skutkuje obowiązkiem przeprowadzenia przez sąd II instancji własnej oceny materiału dowodowego w zakresie zgłoszonego zarzutu, która powinna znaleźć odzwierciedlenie w uzasadnieniu wyroku. Skarżący zarzucił również, że w postępowaniu miała wystąpić przyczyna nieważności postępowania w związku z obawą, że powód został pozbawiony możliwości obrony swych praw z uwagi na odmowę przez Sąd ustanowienia pełnomocnika z urzędu, podczas gdy powód nie rozumiał zobowiązań Sądu.

Istotność zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) konkretyzuje się w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Zgodnie z utrwalonym poglądem orzecznictwa, przedstawienie okoliczności

uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11 i z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151).

Twierdzenia skarżącego nie wystarczają do wykazania, by w sprawie doszło do ziszczenia się przesłanki wskazanej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Zaprezentowana w skardze argumentacja powinna mieć charakter ściśle jurydyczny oraz odnosić się do konkretnych regulacji ustawowych, a nie do dokonywanej w sposób subiektywny oceny zgromadzonego w sprawie materiału procesowego. Pytanie zostało zredagowane w sposób odbiegający od istoty przedstawionej przesłanki przedsądu, ponieważ stopień jego skonkretyzowania oraz osadzenie w stanie faktycznym sprawy wskazują na dążenie do uzyskania odpowiedzi związanej z oceną trafności kwestionowanego rozstrzygnięcia.

Należy wskazać, że problematyka zakresu kognicji sądu apelacyjnego oraz dopuszczalności przyjmowania za własne ustaleń sądu pierwszej instancji była przedmiotem licznych wypowiedzi judykatury i nie wywołuje zasadniczych wątpliwości zarówno w orzecznictwie, jak i w doktrynie. Istotą postępowania apelacyjnego jest kontynuacja merytorycznego rozpoznania sprawy. Przyjęte jest, że sąd drugiej instancji może przyjąć ustalenia za własne lub zmienić ustalenia faktyczne stanowiące podstawę wydania wyroku sądu pierwszej instancji nawet bez przeprowadzenia postępowania dowodowego uzasadniającego odmienne ustalenia, chyba że szczególne okoliczności wymagają ponowienia lub uzupełnienia tego postępowania. Sąd drugiej instancji rozpoznający sprawę na skutek apelacji nie jest związany przedstawionymi w niej zarzutami dotyczącymi naruszenia prawa materialnego, wiążą go natomiast zarzuty dotyczące naruszenia prawa procesowego; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania (zob. uchwały 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia

23 marca 1999 r., III CZP 59/98, OSNC 1997, nr 7-8, poz. 124; z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07, OSNC 2008, nr 6, poz. 55; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 października 2015 r., V CSK 32/15, nie publ.).

Zgodnie z poglądem utrwalonym w orzecznictwie, odmowa ustanowienia dla strony pełnomocnika z urzędu co do zasady nie usprawiedliwia zarzutu nieważności postępowania wskutek pozbawienia strony możliwości obrony swych praw. Inaczej jest wtedy, gdy strona swoim zachowaniem wykazuje nieznanomość reguł postępowania lub nieporadność, prowadzącą do tego, że przy faktycznym lub prawnym skomplikowaniu sprawy nie jest w stanie wykorzystać prawnych możliwości prawidłowego jej prowadzenia (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 lipca 2000 r., I CKN 787/00, niepubl. oraz z dnia 2 grudnia 2015 r., IV CZ 58/15, niepubl.; wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 2 marca 2005 r., III CSK 533/04, niepubl.; z dnia 12 września 2007 r., I CSK 199/07, niepubl.; z dnia 16 kwietnia 2008 r., V CSK 564/07, niepubl.; z dnia 19 czerwca 2008 r., V CSK 50/08, niepubl.; z dnia 14 lutego 2013 r., II CSK 385/12, niepubl.; z dnia 29 września 2017 r., V CSK 14/17, niepubl.). Stosownie do jeszcze dalej idącego poglądu, pozbawienie możliwości obrony interesów spowodowane tą przyczyną występuje tylko w rzadkich i wyjątkowych przypadkach oczywiście wadliwej oceny zdolności poznawczych, intelektualnych i komunikacyjnych strony, która jest tak dalece nieporadna, że jej osobiste uczestnictwo i obrona interesów w postępowaniu jest jedynie formalnym pozorem (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 grudnia 2013 r., II CSK 167/13, niepubl.). Analiza skargi kasacyjnej i zaistniałych w sprawie okoliczności, w tym sposób formułowania pism przez skarżącego i jego działania w postępowaniu nie dają podstaw do stwierdzenia prawdopodobieństwa wystąpienia powołanej w skardze przyczyny nieważności postępowania jako przyczyny uzasadniającej przyjęcie skargi do rozpoznania.

Z tych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 w związku z art. 99 oraz art. 108 § 1 w związku z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.

O kosztach pomocy prawnej udzielonej skarżącemu z urzędu w postępowaniu kasacyjnym Sąd Najwyższy nie orzekł, gdyż nie został w tym zakresie sformułowany właściwy wniosek.